

Evoluția conceptului de „învățare personalizată”

Lucia Șchiopu,
doctorandă, Catedra de științe ale educației,
UPS „Ion Creangă”

Abstract

A new paradigm that has developed a change strategy in Educational System that proves to be a revolutionary and benefic one is personalized learning. It is an innovative strategy that is meant to change different areas of teaching and learning. Personalized learning is about transforming the educational institution into personalized learning system. Personalized learning is about determining the student's strength and modeling the right type of teaching strategy to be used to ensure the achievement of the desirable goals. It is about focusing on the student and tailor the educational content to individual students' abilities, skills and knowledge. Personalized learning is about creating flexible learning environments not only within the class but outside it as well.

Keywords: *personalized learning, personalized learning system, flexible learning environments, teaching strategy, educational authority, subject of education, object of education, progressivism, innovative strategy.*

În școala tradițională, în interiorul câmpului educațional, profesorul era unicul pol de autoritate, accentul se punea pe profesor și pe procesul de predare, și nu pe procesul de învățare. În mod tradițional, sistemul educațional s-a ocupat de conținuturi, care trebuia să fie învățate: memorate și reproduse [4, p. 56]. Educația se desfășura în limitele a doi poli: subiectul educației

(profesorul) și obiectul educației (elevul/studentul). După Ioan Nicola, educația este o activitate socială complexă, care se realizează printr-un lanț nesfârșit de acțiuni exercitate în mod conștient, sistematic și organizat, în fiecare moment, un subiect – individual sau colectiv – acționând asupra unui obiect – individual sau colectiv – în vederea transformării acestuia din urmă într-o personalitate activă și creatoare, corespunzătoare atât condițiilor istorico-sociale prezente și de perspectivă, cât și potențialului său biopsihic individual.

În didactica modernă, poli educaționali își schimbă funcționalitatea; elevul/studentul devine subiect și partener al educației, deoarece el, împreună cu profesorul, formează o comunitate educativă. Profesorul poate juca rolul de consultant atât al părinților și elevilor/studentilor, cât și o pârgie de legătură cu societatea. Cel care realizează învățarea, la rândul său, este partener al profesorului în propriul proces de formare.

Filosoful polonez J.-M. Bochenski descrie autoritatea ca o relație dintre trei elemente: purtătorul autorității, subiect și un domeniu. În viziunea lui, purtătorul este individul care deține autoritatea, subiectul este omul pentru care purtătorul își exercită autoritatea vizată, iar domeniul constituie mediul în care purtătorul deține autoritatea în raport cu subiectul. Profesorul, în această perspectivă, se prezintă ca purtătorul autorității, elevul/studentul – ca subiectul autorității și, respectiv, domeniul este format din obiectul de studiu pe care îl prelucrează profesorul.

Așadar, din obiect al educației, elevul/studentul se transformă în subiect al educației. O altă interpretare a educației ar fi o formulă de pregătire a omului pentru exercitarea diferitor roluri sociale.

Instituția de învățământ pregătește personalitatea pentru situații polivalente, valori multiple, o realitate care se află în permanentă schimbare, astfel încât să se pună accent nu numai pe conținuturi, ci și pe capacități și atitudini, raportate la valori. Situația din învățământul autohton poate fi schimbată prin trecerea la o nouă paradigmă educațională – abordarea personalizată –, caracterizată printr-un nivel înalt de flexibilitate și formarea unei rețele de oferte educaționale și permiterea subiectului educațional să facă alegerea dorită. Ideea de învățare personalizată în educație este foarte simplă: a adapta și ajusta conținutul educațional, care a fost învățat și asimilat de fiecare elev, student sau adult, cu ierarhia sa de nevoi și interese individuale, la propriul ritm de învățare.

Învățarea personalizată adaptează domeniul pedagogiei, curriculumului și variatelor contexte educaționale create pentru elevi/studenti, pentru a satisface necesitățile și aspirațiile lor educaționale. Învățarea personalizată este o modalitate de abordare a procesului instructiv-educativ bazată pe nevoile, interesele, aspirațiile fiecărei persoane în parte. Ea a fost definită de mai mulți autori în diferite moduri. Aceștia au pus accente pe varii aspecte ale acestui concept.

Evoluția conceptului de „învățare personalizată” poate începe cu trecerea în revistă a principalelor curente educaționale ale secolului XX – pragmatismul și progresivismul –, care au influențat evoluția sistemului educațional american și mondial în ritm dinamic și complex.

Progresivismul este o parte constitutivă a educației noi, care are la bază pragmatismul. A apărut ca o reacție la școala tradițională, în vederea trecerii la noile realități ale societății [2, p. 477]. Pragmatismul a relevat natura duală a omului: cea biologică și cea socială, care sunt privite prin prisma valorilor, schimbărilor permanente, gândirii critice și contopirii cu realitatea socială. Bazată pe acest concept filosofic, teoria educațională progresivistă a inaugurat o revoluție pedagogică – școala axată pe copil. Progresiviștii văd copilul ca un tot, activitatea căruia este privită în limita a doi catalizatori: dezvoltarea psihologică și mediul social în care trăiește.

Teoria învățării personalizate este inspirată din filosofia educațională progresivă. Cel mai aprig susținător al mișcării progresivismul, **John Dewey** (1859-1952), filozof, psiholog și reformator educațional, a explicat conceptele care pornesc de la experiență și merg spre reflecție, de la democrație la comunitate. Metafora lui John Dewey sugerează că „elevul devine soarele” în jurul căruia gravitează dispozitivele pedagogiei: conținutul, metodele, mijloacele de învățământ, profesorul, spațiul clasei, organizarea clasei, organizarea instruirii. Clasa este un atelier în care interesele și capacitățile educatului sunt puse în acțiune [2, p. 440]. Adepții progresiviști ai lui John Dewey considerau că procesul educațional trebuie să rezulte din interacțiunea dintre individ și cultura în care el trăiește, de aceea în conținutul educațional trebuie să fie incluse toate elementele schimbării dinamice ale culturii. Progresivismul insistă pe un curriculum bazat pe experiența umană, care include toate aspectele vieții cotidiene, practice, sociale, morale, vocaționale, estetice și intelectuale [2, pp. 477- 479].

La începutul secolului XX, două mișcări educaționale – Winnetka Plan (1919) și Dalton Plan (1920) – au inaugurat o etapă nouă de dezvoltare a abordării învățării personalizate în învățământul american. Winnetka Plan s-a centrat în întregime pe copil („whole child”) și pe educația acestuia în plan fizic, emoțional, social și intelectual. Winnetka Plan s-a bazat pe „1 mastery learning”, care se manifestă prin însușirea unui complex de priceperi de acțiune adecvat și creativ în orice situație didactică. Sistemul Winnetka este cunoscut prin introducerea claselor mobile lansate în SUA și răspândite, ulterior, în învățământul particular din Anglia, Olanda și din Țările Scandinave.

C. Washburne, autorul Planului Winnetka, a făcut o încercare de a extinde limitele procesului educațional, incluzând domenii de dezvoltare emoțională, socială și creativă.

H. Parkhurst, autorul Planului Dalton, a remarcat necesitatea stabilirii unui echilibru dintre trebuințele individuale ale individului și cerințele comunității. Planul Dalton le-a permis elevilor/studentilor să-și elaboreze și administreze propriul orar, ritm de lucru, conținut didactic și, totodată, l-a prezentat pe profesor mai mult ca un antrenor și sfătuitor, decât un transmițător de cunoștințe.

H. Parkhurst susține că fiecare elev/student poate să-și programeze curriculumul în așa fel încât să-și satisfacă propriile interese, abilități și trebuințe; să promoveze independența și dependența față de anumite aspecte; să-și dezvolte deprinderile sociale și responsabilitatea față de alții. Acest plan a pus accent pe instruirea individualizată bazată pe studiul independent în biblioteci, laboratoare, grupuri de lucru, parteneriate sociale și pe consilierea pedagogică adecvată.

É. Claparède, în lucrarea „L'éducation fonctionnelle” (1920), afirmă că elevul/studentul trebuie să aibă ocazia să-și aleagă singur o serie de activități, fiind deja impulsivat de profesor pentru a-și dezvolta și perfecționa capacitatea intelectuală, socială și morală, precum și dezvoltarea personalității [1, p. 128].

Când vorbim despre *învățarea personalizată*, avem în vedere o cale de abordare a procesului instructiv-educativ ce are ca finalitate valorificarea optimă a elevului/studentului ca subiect al învățării.

Învățarea personalizată este o strategie activă care necesită construirea unei experiențe de învățare pozitive și semnificative într-o relație democratică, socială, non-directivă. Prin urmare, această abordare va fi privită ca o paradigmă educațională cu impact preponderent în valorificarea resursei umane în creșterea calității activităților.

Învățarea personalizată este o poziție etică ce include valorizarea subiectului învățării. Învățarea personalizată este o opțiune strategică bazată pe potențialul subiectului educațional de a se implica activ nu numai în procesul de învățare, dar și în crearea diferitor parteneriate cu comunitatea [3, p. 40].

Învățarea personalizată îi cere elevului/studentului să-și asume responsabilitatea pentru dobândirea cunoștințelor, iar profesorului, să devină un organizator iscusit al experiențelor de învățare. Profesorul trebuie să genereze un climat de încredere în puterea elevilor/studentilor, un climat favorabil pentru gândirea independentă, creativă, încurajând și motivând permanent subiecții educaționali.

Trăsăturile esențiale ale învățării tradiționale și ale învățării personalizate

Învățarea tradițională	Învățarea personalizată
Instruire centrată pe profesor	Instruire centrată pe elev
Predare de cunoștințe	Schimb de informații
Bazată pe fapte și cunoștințe	Bazată pe gândire critică, negociere, consiliere, luare de decizii
Bazată pe discipline tradiționale	Abordare în funcție de trebuințe, nevoi, interese și abilități
Studentii sunt receptori pasivi	Studentii sunt subiecți activi, descoperă, inventează noi metode de lucru
Organizare formală în auditoriu	Organizare flexibilă legată de mediul social
Accent pe memorare, reproducere	Accent pe creativitate, aplicare, descoperire, colaborare, parteneriate
Evaluare prin examene tradiționale	Diversitate de evaluări: elaborarea de proiecte, prezentări, discursuri
Învățare pasivă	Învățare activă
Lucrul individual	Lucrul în colaborare
Stimularea unui singur simț	Stimularea multisenzorială
Interacțiune cu profesorul	Interacțiune cu mediul social

Bibliografie

1. Claparède Ed. L'éducation fonctionnelle. Geneve, Delachaux & Niestle Edition, 1931. 266 p.
2. Elmer Harrison Wilds, Kenneth V. Lottich. The Foundation of Modern Education. Holt, Rinehart and Winston, INC, 1970. 590 p.
3. Quigley A. Fulfilling the promise of adult and continuing education, Jossey-Bass Inc., 1989. 127 p.
4. Warger C. A resource guide to Public School. Early Childhood programs, Association for Supervision and Curriculum Development, 1988.198 p.